

Forfatter: Torfæus, Thormod

Titel: BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1693-04-04)

Citation: Torfæus, Thormod: "BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1693-04-04)", i *Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)*, Nordisk Forlag, s. 164. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991698-000-shoot-L0019916980000050.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TORFÆUS TIL ARNE MAGNUSSON (uddrag). [Stangeland] 4. april 1693. AM. 284, fol., bl. 69—70. Ásg. Jónssons hånd.

Er glad ved at prof. Vinding vil rette sproget i Orcades, håber også hos ham at kunne få oplysning om de græske ord i den norske krønike (Harald hårdrådes saga); vilde gjerne sende et eller andet til V.s køkken. Forhører sig ang. rygter om nogle rentemester-udnævnelser og lign. Antyder i nærværende uddrag forskellige i brevet fremstillede, retstrætter og dvæler atter ved de omstridte islandske ejendomme.

Mellem dette og foregående nr. ligger mindst 1 brev fra hver af korrespondenterne. T.s kopibog indeholder nemlig bl. 58 »Aff samme dato (11/8 93) schriffad thil Arna Magnuss. i Lerchis convert«, og bl. 63 i et brev til Hr. Hendrich (Rosenkilde) af 21/3 93 »Jeg thacher ellers for indlagde breiff fra Monsr. Arindt, mens som nu ligger haffnen fuld med schibe, saa schriffver jeg heller med dem end med posten«.

Extract aff breffi Arna Magnussonar aff 4. april.

Um Orcades, at Vinding haffve synt honum einar og adrar phrases, sem hann vill haffa muterat; þar fyrir segi eg honum stæstu þacher, því mart mun vera yfer sed, enn eg kalle Friderichum 3m primum regem hæreditarium, man eg echi hvar stendur; i præfatione kalla jeg þenna kong regem hæreditarium, enn hinn stirpem eda auctorem serenissimæ Danicæ propaginis hæreditariæ regie; enn jeg vænti livortveggia se galt, því jeg veit echi, hvert rex hæreditarius aut propago hæreditaria kann vel segiast; bona hæreditaria, regna hæreditaria, morbos hæreditarios kalla menn, hitt finn eg echi; því þacha ech bædi honum, s. 165sem þetta og þvílíkt vill mutera och annotera, og ydur, sem corrigerit. Hann mun och underretta það ord i 31. cap., sem Græci hafa latid vechtarana bruka, þa þeir hropudu »wer da«, och vorer kalla midhæfi, med ödru, sem i Norschu Cronicu stendur: um portit Gullvortu och padreims leik, hvar um jeg schal med gudz hialp consulera hann i sumar, þa jeg schriffa honum til. Bid um ydar goda radfæring, hvad jeg kunne at senda thil hans kiöchen; jeg hefi nu echi utan eirn fierdiug höst machril, och þo það se angenemt þar nidri och jeg kunne vel at forbeta það i sumar, þa þori jeg þo echi taka til so litils vid saadan mann. Her segist etatzraad Rosenkrantz at vera ordinn rentemester i Danmarch, Rosenkrytz i Norge och Meyer i Holsten¹; villdi eg giarna vita, hvert þesser þrir dispensera peningunum och bethienternis gage, ellegar hans Excellence von Plessen², och eff þa mann kann sækia nochorra þessarra beföring, eff Peder Rasmuss[en]³ er for svag der thil. Sidann fylger relation um slaprochsins process och byfogeden i Staffvanger⁴, þar næst um þa testamenterudu peninga thil Staffvangers schola och general-procureur Bentzons radfæring þar um, at innleggia eina supplic i canceliet och erholda collegii resolution, och fornema fyrst hverninn su verdur, och það mun eg giora? eff þer vilid fa einhvern til at færa hana fram ydur oformercht. Um Islandz jarder þa vita aller, at jeg, sem kunne at fa peninga og enn þa fleiri firir iardernar enn jeg fech, at jeg mundi echi hafa tekid þa lil at svara rentu aff, þar jeg visse jardernar eche importerudu nær sva mikid, enn Marchuse var stor hagnadur och fordeel at ad na innkomstinne jardanna, i stadinn at peningarner væri i kiste hans rentulauser. Enn effter at þær voro mitt odal, kunnu þær echi at falla i minnar konu bu effter Noregs logum, sem þa voru, enn takast fritt ut, sem echi kunne schee, ef þær selldist, og það sama sagde jeg minne konu, og vard hun því sampych, og það var ordsok, ad Marcus fech eche kaupbreff upa þær, sem eg sialffur sagde honum. Af innlogdus. 166ser hann contractina, hvar i hvorki eru greind kugilde, upbot ne affgreidsla, enn alleinasta hann schal haffa það alt saman og einginn renta neffnd; nu eru echi Noregs log þau nyu so at schilia pag. 811., at sa pantur, sem so er settur (innkomst a moti rentu, þo echert se specificerat), schule effter innkomst vurderis, enn um þann pannt, sem eigi er settur til brugelighed, því þar talast um, at eff sa pantsettendis helldur echi sina forskrifning med rentens eller hoffvetstolens erleggelse i rette tid, och sa panthaffande treder thil sitt pant og tekur það til brngelighed, þa schal sa locus valera, sem Mons. schriffar um, enn her er ingen forskrifning um rentu ne hofudstols bethaling, og er gott at sia aff Marchusar eiginn obligation, at hann bar obligerar sig thil at bethala mer peningana i Copenhaffn sva sem viturliga schuld; þar sem nu eingin reikningschapur atte at gerast oss i millom enten firir rentu af peningunum eda innkomst aff jordunum, þa er gott at sia, at jeg hefi lided storann schada, och þycher mer þungt at fa eche mehr enn halffpart firir það jeg borde alt, því sa schade, sem jeg leid, kortar capitalen, enn eche vil eg godzet innleisa. Villde Monsr. vera so godur och tala vid Mons. Hans Villumssen, og lata sig echi merkia ödruvis enn segia honum, at jeg forundre mig upa hans schriffvelse firir tveimur arum, þar hann prætenderadi rentu tvertz a moti forlikuninne, þar hans fader¹ atti öngva at haffa annad enn innkomstina; enn schadalidelse firir hans ohalldinyrde heyrd mer til. Vill hann och segia jeg vilde hvorke schrifna honum eda Gudmunde Jason thil, at jeg schyllde setia þa saman, því Gudmundur begierade Svignaschard aff mer. Nu kunne vel Hans Villumssen at fa kaupbreff firir ollum jordunum, eff hann vill leggja 200 rde. thil, och sie eg þo haliga vanhaldinn, och giore eg það mest i henseende, at fodur nafn mitt kunne at behalda Svignascharde og Frodhusum alleina; hann kunne sækia sinn regress hia hinum erfingionum. Vill hann það innganga, kann hann schrifna mer til, och þa schal ech senda honum schiödet. Jeg vil og betrua honum peningana eitt aar eda tvo; deye jeg innann þeirrar tidar, þa ma hann eiga þa qvitta, enn liffe jeg, schal hann bethala þa utann rentu, þo i Kaupenhavn til þess jeg anordna.